ח: האשה נקנית פרק ראשון קידושין

מנה אין כאן משכון אין כאן. פי' ואינה מקודשת לפי שהאשה נקנית בכסף והכסף אינו בעין היאך יקנה אתין המשכון תחת הכסף כיון שלא יאמר ביד האשה ודאי אי אמר לה המקדשי לי במשכון זה והמשכון יהיה שלך פטיעה דמקודשת וכמו כן אם אדם אומר לחבירו אתן לך מנה במתנה והניח לו משכון עליה לא קנה המנה במשיכת המשכון ואין לאתן בין מתנה לקידושין[א] וכיצו מייס כהן בשם ר"ת אומר שאם אמר אדם לחבירו אתן לך מנה במתנה והילך משכון עליו ואל תחזיר לי המשכון עד שאתן לך המנה דאז ודאי יכול לעכב המשכון עד שיתן לו המנה ותימה מהא דאמר בהשוכר את האומנין (כ"מ דף עה:) גבי השוכר את הפועלים להעלות פשתן וכל דבר שהוא אכוד מקום שאין שם אדם ומזרו בהן שוכר עליהן או מטען וקאמרינן [ב]עד כמה שוכר עליהן מ"ר נתמן עד כדי שכרן איתיביה רבא לרב נחמן עד ארבעים וחמשים זוז המם כשבתא מגילה בידו פירוש שבתו כלי אומנות של פועל ליד בעל הבית והשתא כי בתא מגילה בידו מאי הוי הא מנה אין כאן משכון אין כאן וי"ל דלא דמי דהתם גרמו לו הפסד[ג] ועוד שאין המגילה נמורת משכון אלא קנוייה לו לשכור פועלין וכשרגילין לעשות צידוכין צריך ליהנ בדבר יפה שיאמר הרי אני מקנה לך כך וכך בגוף החפץ[ד] דאם אמר אם אתן לך כך וכך והא לך משכון מנה אין כאן משכון אין כאן ושמא בשדוכין לא אמרינן מנה אין כאן משכון אין כאן כיון שכשאחד מהן חוזר בו השני מתביש בדבר[ה]: **משכון** דאחרים ובדרבי יצחק.

אע"ג דרבי יצחק אייר במשכון שלא בשעת הלואתו[ו] מצינו למימר כיון דבעל חוב קונה משכון שלא בשעת הלואה קנין גמור עד שיפדה בשעת הלואה נמי אנים שיעבודיה לחשב ממון לקדם בו האשה ולקנות בו עבדים וקרקעות וכן צריך לפרש בפ' השולח (גיטין דף לז. וסס[ז]) ההיא דאמר המלוה על המשכון אינו משמע ומפרש התם משום דקני ליה כרבי יצחק ורבי יצחק הוי שלא בשעת הלואתו והמלוה משמע בשעת הלואתו כדמשמע סוף פרק האומנים (כ"מ פח:) וסס[ח] הא ה"מ התם כיון דקני ליה שלא בשעת הלואתו לגמרי סברא הוא דיקנה הוא בשעת הלואתו שלא ישמט דחשיב של אחיך ביד ודרשינן בספרי (פ' ראה) את אחיך תשמט ידך[ט] ולא של אחיך בידך וכן יש לפרש פרק כל שעה (פסחים דף לא: וסס[י]) בהיא דשרשל שהלוה את העובד כוכבים מן חמנו אחר הפסח עובר לרבי מאיר ומפרש התם משום דקנה ליה כרבי יצחק שלא בשעת הלואתו בשעת הלואתו קני ליה ממי לענין דקרינן ליה שלך מי אתה רואה[י]: **מנין** לבעל חוב שקונה משכון. פי' בקונטרס דשמר דוכמי[כ] להתמיה באומנים ובקשה דהא ר"מ ור' יהודה פליגי[כא] בגמלה על המשכון מי הוי שומר שכר מי שומר חנם אבל שומל לא הוי ואוקי גמרא ר"מ כר' יצחק דלא אמר להתמיה באומנים לכך נראה לי שקנה את המשכון להתמיה בגגיבה ואבידה[כב]: **צדקה** מנין. וא"ת מיהא לדקה ממה שיחזיר לו לשכר עליו וי"ל דדייק מדכתיב (דברים כד) ושכב בשלמתו וברכך ואי לא הוי קונה ליה (כ"ב פח:):

תנם לאבא או לאביך אינה מקודשת. ואם תאמר הא אמרינן לעיל (דף ו:) תן מנה לפלוני ואקדש אני לך מקודשת ויש לומר דלא דמי דהתם שהתמילה היא בדבר אינה למימר דדעתה להתקדש אבל הכא שהוא אמר לה תמילה התקדשי לי והיא משיבה תנם למי שתרצה אינה למימר דאין דעתה להתקדש אלא היא משבה בו ואינה מוחשת: **תנם** לפלוני אינה מקודשת. וא"ת אמאי קתני לעיל בברייתא אביך לאבא ולפלוני אבל הכא לא למיעבד כל הני בריכותא[כג] ומה יש לומר דאין לומר לכך כיון דלא תנא אביך בברייתא לחודיה אי נמי י"ל דלהכי תנא אביך ופלוני משום דס"ד דליהוי מקודשת טפי כשאמרה תנם לאביך דמסתה דעתה טפי כשיהא ביד פלוני[כד]: **אם** היה שלא מקודשת. פי' בקונטרס דחלרה קונה לה ולא נהירא דאם כן מאי בעי שלא של שניהם מהו פטיעה דאינה קונה כיון דהוא חצי של שניהם כדאמרינן פרק המוכר את הספינה (ב"ב דף פד:) אמר רבי יעקב חצי של שני שותפין קונין זה מזה ומוקי לה במודד בתוך קופתו של לוקח אבל במודד על הקרקע לא' ונראה לפרש דהכא הטעם אין תני בקנין חלרה[כה] אלא כשהשלא שלה שמה דעתה ונשאינו שלה לא שמה דעתה ובעי כשהשלא של שניהם אי שמה דעתה או לא:

הכ

עין משפט נר מצוה

:גא א מיי' פ"ה מהל' אישות הלכה כג סמג עשין מח ו:ש"ע אה"ע סי' כח סעיף יב:

:גד ב מיי' פ"י מהלכות שכירות הלכה ח סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' עב סעיף כ:

בה ג ד מיי' פ"ד מהל' אישות הלכה ג סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן ל סעיף ז:

בו ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ח:

בז ו ז מיי' שם הלכי ד טוש"ע שם סעיף ט:

בח ח ט מיי' שם טוש"ע שם סעיף יא:

בט י מיי' שם טוש"ע שם סעיף יב:

תוס' ר"י הזקן

כ:מה אין כאן. לא המנה ד:מע לידה ולא המשכון נתן ר:ז להיות שלה דנימא שוה כ:זף כספך. הלכך אין לה ע:ל המשכון כלום. במשכון כ:ל קודשת. וקש"ד המיירי כה:ג ד:מר לה התקדשי לי במנה ו:ניח לה משכון. [במשכון] ד:אחרים. במשכון שמפרו לו ב:ד על חוב שיש לו אצל א:אחים. וקדשה באותו זכות ע:יש לו על המשכון. דאי א:אר לה התקדשי לי בזה, ד:איל ואחדים מוציאין אותו ד:שכון מידה אינה מקודשת. א:לא ודאי דאמר לה התקדשי ל:במשכון זה שיש לי מפלוני א:התקדשי לי במאה זוז שיש ל:על משכון זה מקודשת. ו:ר' חיימא הכא נמי מנה לא ה:יש בידה ומשכון לא נתן ל:להיות שלה ואין לה ע:המשכון כלום. שהרי ד:א קונה המשכון עד אותו כ:ונוף המשכון הקנה לה ע:אותו מנה. והוא הדין נ:ר' אם בעל חוב עצמו ה:שו אחר המלוה דכה:ג נ:ר' קני ביה זכותא כנגד א:חו סך כמו שכיארנו בפוף ה:קבל. ומשום הכי פרשינא ל:במשכנו שלא בשעת מ:ואתו, והכי אוקימנא לה ל:א דר' יצחק בשבועות (מד. א:ובבא מציעא (פב. אמ). ו:כא מאן דמפרש במשכון ד:חרים אפילו משכנו בשעת ה:ואתו, והכי דייק מהא דר' ג:זק הואיל ומשכנו שלא ב:ועת הלוואתו קני ליה עד א:חו סך שהלוה חייב לו, מ:אנו בשעת הלוואתו [נמי] ק:ת שעבורא מיהו אית ליה ע:ריה, ואותו שעבוד נתן לה. ח:הכל. בפרישי. דעבד כגעני [נ נה] בכספך. נסמא. חתיכה ש:כסף. ונתייקרה השפחה ו:ר ר לחזור בהם המוכרים. פ:ישי אין כאן. שלא נתנו ה:עות שקנו אותה, והנמכא ל:נתנו להם להיות שלהם ד:מא שוה כסף כספך, הלכך ל:נתנו להם עליה לא כסף ר:ג שוה כסף שאין להם על ה:זכא כלום. שמעינן מהכא ש:מוכר יינו לעובד כוכבים א:אי פי שהעובד כוכבים מנ:ח משכון על היין קודם ש:אסר אינו מועיל, ואכתי ד:ר' היין נסך קא שקיל, שהרי ל:נתן לו הכסף שיקנה בו ה:ן ולא נתן לו המשכון ש:אא שלו, הלכך אין לו ב:שכון כלום ואין לו תקנה

א:ג שילוה לו המעות על המשכון דוקא המשכון קודם שיאסר היין. ואיכא מאן דאמר הואיל וכדיניהם קונה היין ליח לן בה. מ:אחייבא בהו. אם לא נשלו]ם בחורת קדושין. וכתב רבינו נסים ודוקא היכא שנשלו]ם בכעס ודוקו]ם מיד אבל לקח]ו]ם ב:ר' עדים ואח"כ זרק]ו]ם לפניו או לדבר האבד צריכה הימנו נס. במנה. והיא השיבה אותו תנם לאבא, אינה מקודשת שלא נה:צית בקדושין אלא שאמרה לו להפסיד מעותיו. שיקבלם לי מקודשת. דסמכא דעתה שאותו פלוני יקבל מעותיה ונתרצית ב:ר יושלמי. איכא מאן דאמר בכל הני אי הוא חזר ואמר הרי את מקודשת לי במנה זה שאתן לפלוני במצותיך והיא שתקה מ:ידשת, אע"פ שלא אמרה תחלה אלא תנם לפלוני, ולאו מילתא היא כמו שבארנו לעיל). על גבי הסלע. דלאו לשון ריצוי הו:; אלא הפסד מעותיך, ומיירי נמי בשלא חזר ואמר לה כלום אלא שהניחם שם לפירושא קמא. שלה. לשון ריצוי הוא

דו:גמרה, כלומר הניחם ברשותי. של שניהם. בעיא ולא איפשיטא, הואיל והמקום של שניהם, אם נתרצית לקדושין אם לאו, לכלם. כלומר הפסידהו ואינו לשון ריצוי. גמרה ומקניא. ולשון ריצוי הוא דקאמרה, או חיובי מחיילה ולא נתרציתי בקדושין, אלא אמרתי לן שתצילני כמי שאתה חייב להציל נפש אחת מישראל. איכא מאן דאמר אם היה כלב של שניהם נמי מקודשת אם היה בכבר שתי פרוטות, דלשון ריצוי הוא ולא אמרינן דאמרה כי היכי דמחיילה ביה אגא מחיילה ביה את כדאמרינן[ב], דהתם הוא חייב כבל הג:חנה אבל הכא הוא אינו מוטל עליו אלא חצי מזונותיו. איכא מאן דאמר דאינה מקודשת. דהואיל דמחיילה ביה איהו לא נתרצית לקדושין וצ"ע. הלכך הוי ספק מקודשת. כי היכי דמחיילבא. ולא נתרצית לקדושין. **ירושלמי** פרק האיש מקדש [ה"א]. התקדשי לי נסלע הנהו לעני מקודשת ותרתא עושה טובה לעני. ודאי זה הירושלמי חולק עם התלמוד שלנו. דודאי ליכא הפרש בין סלע לכסף. ואלחיק יש בין סלע לכסף, דבסלע לא מציא למימר כי היכי דמחיילבא, דלא רמיא עליה חובה למיתן ליה סלע [ו]חדא דינא. וזה רחוק, דאטו מי לא עסקינן בכסף גדול ודאי אינו חייב ליתן לו כסף גדול כאחת. ופי' לשון הנס' הוא שלא היה בדעתה להתרצות בקדושין אלא שיתן לו לשום מצוה שהרי הוא מחויב [ז]במעה כמו שהיא מחויבת לתת לו כולו או מקצתו, ודאי אם נותן לעני אלף זה בבת אחת מצוה עביד כדתנן בסוף פאה (פ"א מ"ח) היו לו מאתים זוז חסר דינר אפילו נתנו לו אלף זוז בבת אחת יקח.

יז:אה שחסר כאן, ומכאן שייך לתירוץ.

מסורת הש"ס

מנה אין כאן. הלכך משכון[ו] אינו שוה (כאן) כלום[ז] שאין המשכון מתנה: **כמשכון דאחריס.** שהיה בידו וקדשה כמוה שיש לו עליו הלכך מקודשת שהמשכון עצמו קנוי לה: **בפריטי.** על מנת לקבל פרוטות של נחשת: **נפכא.** מתיכה של כסף: **פריטי אין כאן.** שהתנו עליה הלכך נפכא שהוא משכון אין כאן להיות במקומו לקנות שאם נתנו הפרוטות היתה קנוייה להם דעבד כנעני נקנה בכסף[ח]: **נעלו וזרקו ליס.** בפניו לומר אינו רוצה: **הא שדיסינהו קמיס.** במקום שאינו אכוד הוו קידושין בתמיה: **מדאיתייבא ביס.** לשלומי גמרה וקדשה נפשה ולפי שהוא שלה זקרקו לנפות את זה אם הוא רגזן: **אינה מקודשת.** ואינו דומה לתן מנה לפלוני ואיקדש לך[ט] דהתם איכי קאמרה ליה מעיקלא אבל כאן משהא שלה הוא כו כלומר תן מעותיך לאחרים: **להודיעך כח דרישא.** דאף על גב דאיכא הוא לא גמרה וקדשה נפשה: **כח דסיפא.** דאמר מקודשת דאע"ג דלא קרוב שלה הוא: **סמכה עליה.** דעביל שליחותיה[י] וכי מקבל להו הוה שלוחה ומקדשה: **ואם היה סלע שלה מקודשת.** שאלרו של אדם קונה[יא] והרי הוא כמו שמקבלתו: **רב אחריס.** לנוסכה: מומרי

תורה אור השלם

ו. הָשֵׁב תָּשִׁיב לוֹ אֶת הָעֲבוֹט כְּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְשָׁכַב בְּשַׂלְמָתוֹ וּבֵרַכְךָ וְלְךָ תִהְיֶה צְדָקָה לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ:
דברים כד יג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מנה וכו' משכון אין כאן אינו שוה כלום וכו' קנוי לו הכ"ד:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

מוסף תוספות

א. וטעם אחד לכולן לפי שאין המשכון משועבד לכלום משום דאדם יכול לשעבד נכסיו לדבר שנתחייב בו אבל בדבר שלא נתחייב לא חל שעבוד על נכסיו, ובמתנה שאסר ליתן לו לא נתחייב בה ולא יתחייב בה לעולם לפי שיכול לחזור בו לפיכך לא נשתעבד לו המשכון במשיכתו. תוס' הרא"ש. ב. כיון דדבר האבד הוא וחזרו בהם חייבים לשלם לו הפסדו הילכך נשתעבד לו המשכון שלהם עליהם עד כדי דמיו. שם. ג. שיאסר לו אם אחזור בי תוכה בכך וכך ממתן בגוף החפץ הזה. שם. ד. אין זה גרמא מה שנוהגין לקנות את החור בו, בדין הוא להתחייב בו מי שחזור בו מן התנאי שהתנו לפי הבושת שמתבייש חבירו במה שהוא חוזר. אר"ו ב"מ קפח. ה. דאמרינן התם והא אירי ואירי אלהוהו על המשכון קתני ואין סברא לחלק בין המלוה להלוהו. תוס' גיטין לז. ו. דאפילו מקבל פקדון מעובדי כוכבים אם מקבל עליה אחריות נחייב עליה בכל יראה. שם. ז. דהוי שומר שכר וכו' והיינו שכרו דקני ליה להיות ממונו לקדש בו את האשה ולקנות בו עבדים וקרקעות, [ואף] שנם ממעותיו היה יכול לעשות זה

מד. כ"מ פב. כ) [ב"מ ד"ה מנה אין כאן אינו שוה כלום וכו' נוסף: פרישו, וסס תוספות נפכא עליהו], מ) מוספתא דקידושין פ"ב ה"ט, ד) [ב"מ ד"ה ודפ"ר: עליה מלי עומדת דאמרה ליה], ה) [כדפו"ר: כלו', ומקן לפותרי כלומר, ומי' רש"י ר"ף ורש"ל], ו) [לקמן כב ע"ב], ז) [לעל ו:], ח) [ל"ל שליחותה. רש"ל], ט) [ב"מ יא ע"א], י) [סס עת.], כ) [ב"מ פ"ב ע"א], ל) [ד"ה שאין], מ) [ד"ה והא], נ) [דברים טו:], ס) [ד"ה בדלכי דאמרן], ע) [פסחים ה ע"ב], פ) [נפסחים לא ע"ב וב"מ פא ע"ב. אמנם עיין רש"י גיטין לז ע"ב], צ) [ב"מ פ:], ק) [ב"מ עה ע"ב], ר) [ומקן אל"ל כשאמרה ע"מ לפלוני מכשאמרה ע"מ לאביך. רש"ש], ש) [ו ע"ב ד"ה מן מנה], ת) [ומקן אל"ל: כדאמרינן לקמן נענני], א) [אל"ל בחתן], ב) [אל"ל בחלוה].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com